

ПРАВО НА ОСВІТУ ТА ПРАВА ОСВІТЯН: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА В УКРАЇНІ

**ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ
ДОСЛІДЖЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ**

Київ 2013

Мета та завдання

МЕТА

вивчити ситуацію із забезпеченням / дотриманням прав учасників освітнього процесу

ЗАВДАННЯ

Проаналізувати законодавство, яке регулює сферу освіти для створення переліку прав

Опитати всіх учасників освітнього процесу та зібрати інформацію про досвід порушення їхніх прав

Розробити перелік типових порушень прав усіх груп, дотичних до освіти, та підтвердити його об'єктивними даними

Цільові групи та методи

- Представники профспілки працівників науки та освіти
- Представники НУО, яку надають безоплатну правову допомогу

- Експертний аналіз
- Глибинні інтерв'ю (4)

Викладачі/представники адміністрації вузів

- Фокус групові дискусії (Київ)
Телефонне/особисте опитування (N=100/50)

Вчителі/представники адміністрації загальноосвітніх шкіл (ЗОШ) у селах і містах

- Фокус групові дискусії (Київ)
Телефонне/особисте опитування (N=116/238/72)

Батьки учнів ЗОШ

- Фокус групові дискусії (Київ)
- Он-лайн опитування (N=107/103)

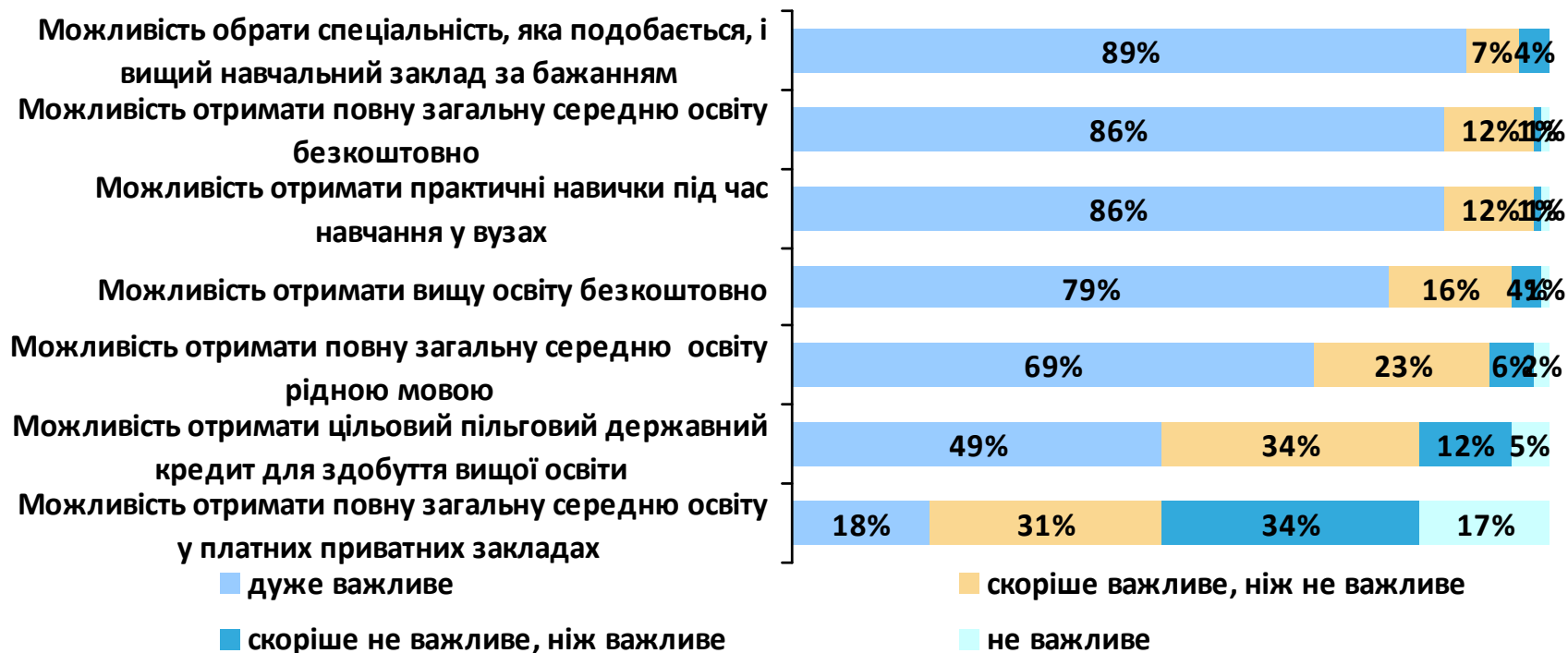
Студенти вузів

Якісний етап дослідження

- Обговорення прав з усіма учасниками освітнього процесу надало можливість виокремити перелік основних порушень, який набув об'єктивного підтвердження після опитування
- Гострота проблеми з дотриманням прав освітян добре відома представникам профільної профспілки та неурядових організацій, які надають громадянам безоплатні правові послуги

Реалізація права на освіту та рівень поінформованості про права

Доступність освіти - центральна і найбільш важлива для учасників освітнього процесу ознака реалізації права на освіту

Запитання: Наскільки є важливим для реалізації права на освіту в Україні наступне...?
N=719

Безкоштовність освіти, можливість вільного вибору спеціальності та отримання практичних навичок – найважливіші складові реалізації права на освіту

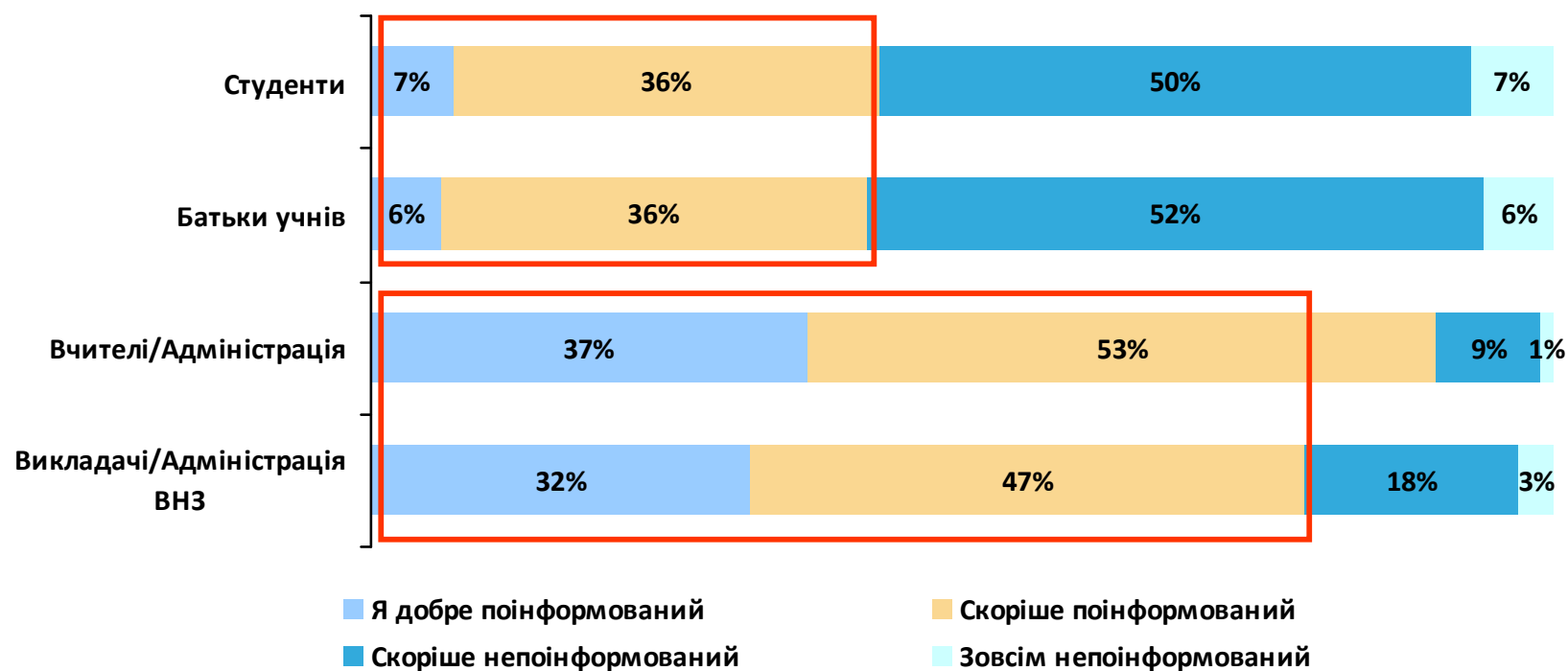
Реалізація права на освіту в першу чергу залежить від самої людини та її ставлення до освіти (59% опитаних)

- Для реалізації права на освіту Фінансові спроможності родини виявляються більш важливими для студентів та батьків учнів – 51% і 45% відповідно.
- Державне фінансування освіти виявилось більшою мірою важливим для вчителів ЗОШ та викладачів ВНЗ (41% та 43%).

Запитання: Від кого чи чого більше залежить реалізація права на освіту ?
N=719

Працівники освіти вважають себе добре поінформованими про свої права. Самооцінка рівня поінформованості батьків учнів та студентів значно нижча

Запитання: Наскільки Ви поінформовані з питань прав учасників освітнього процесу, наданих та гарантованих державою?

N=719

Ключовими комунікаційними каналами виступають у першу чергу безособистісні (деперсоналізовані) засоби інформації, однак офіційні канали викликають більшу довіру

Запитання: З яких джерел Ви отримуєте інформацію про право на освіту та права освітян?

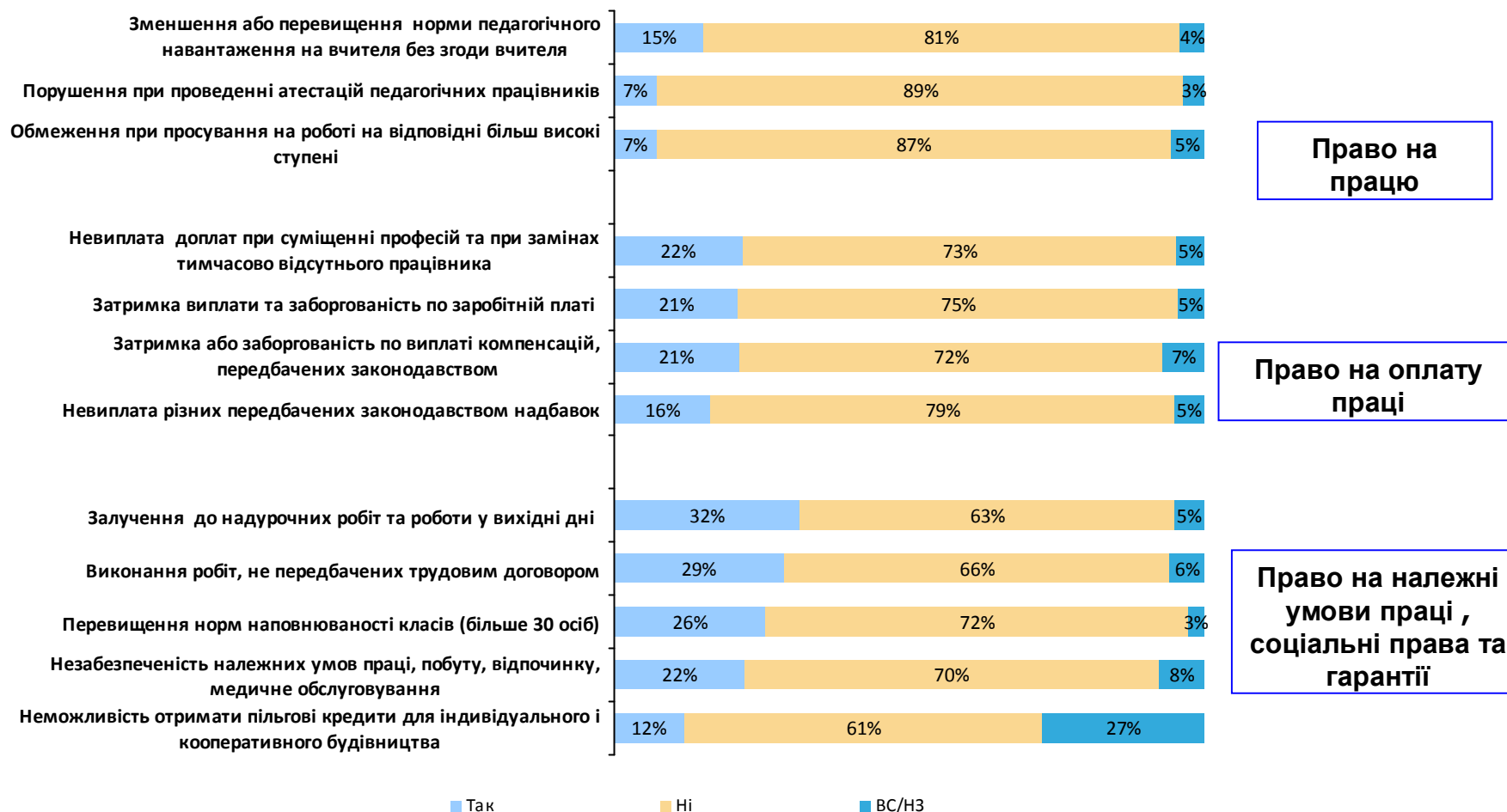
N=719

Запитання: Якому джерелу інформації про права освітян та право на освіту Ви довіряєте більше за все?

N=719

Досвід порушення прав учасників освітнього процесу

Досвід порушення прав вчителів

Запитання: З якими з наступних випадків порушення прав працівників ЗОШ стикались Ви у Вашому або іншому навчальному закладі ? N=354

Найчастіше порушується право вчителів на належні умови праці, соціальні права та гарантії

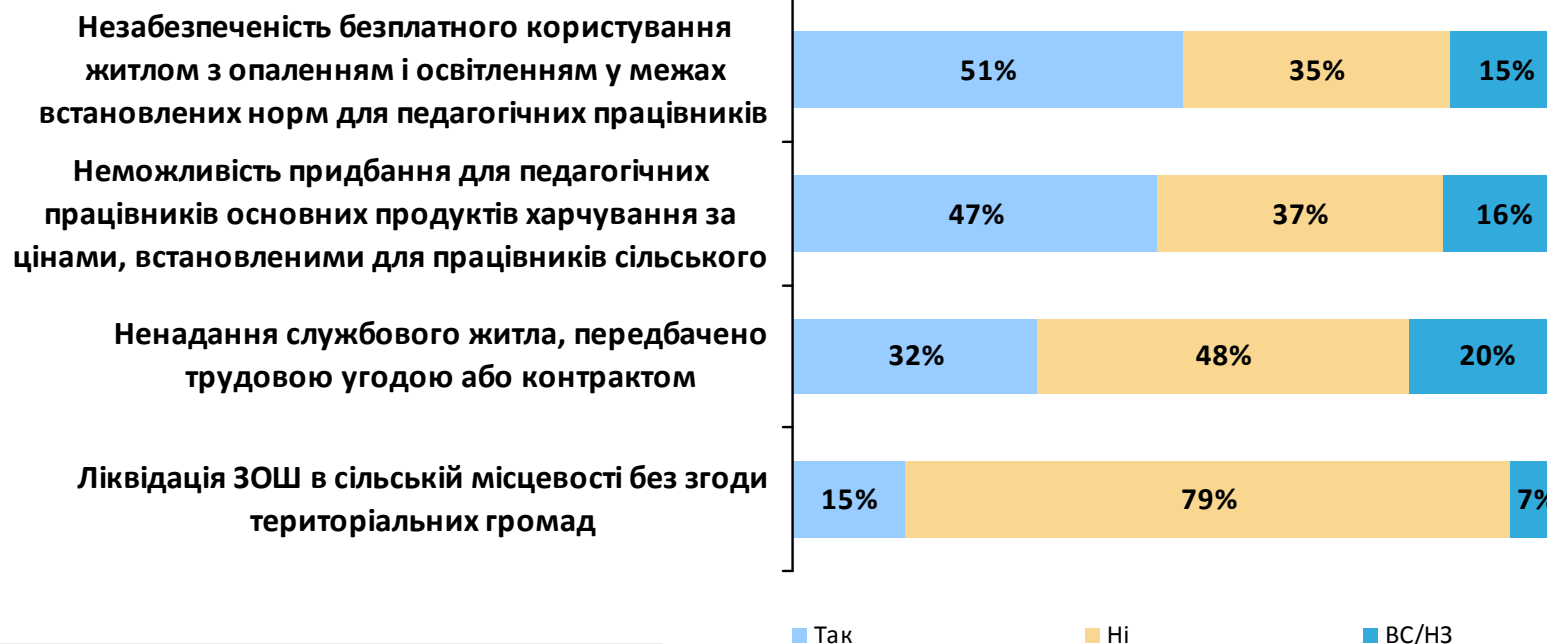

Запитання: З якими з наступних випадків порушення прав працівників ЗОШ стикались Ви у Вашому або іншому навчальному закладі ?

N=354

Ст. ст. 62,63 КЗпПУ, ст. ст. 71, 176 КЗпПУ, ст. 26, 3У «Про загальну середню освіту», ст. 57 3У «Про освіту», ст. 14 3У «Про загальну середню освіту», ст. 44 3У «Про загальну середню освіту»

Досвід порушення прав вчителів сільських шкіл

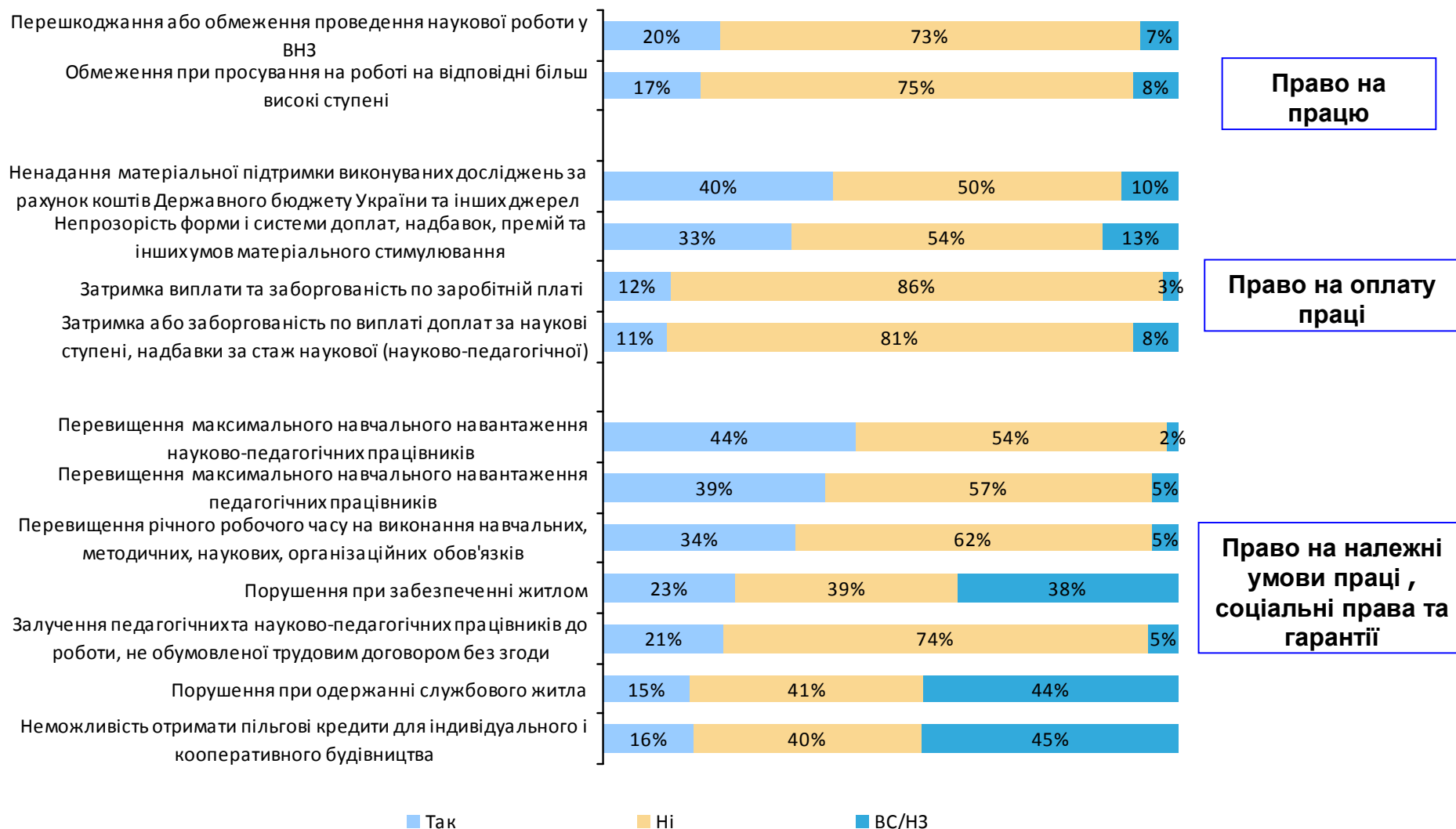

Запитання: З якими з наступних випадків порушення прав працівників ЗОШ (сільська місцевість) стикались Ви у Вашому або іншому навчальному закладі ?

N=116

ст. 57 ЗУ «Про освіту»,
Ст.55 ЗУ «Про освіту»

Досвід порушення прав працівників ВНЗ

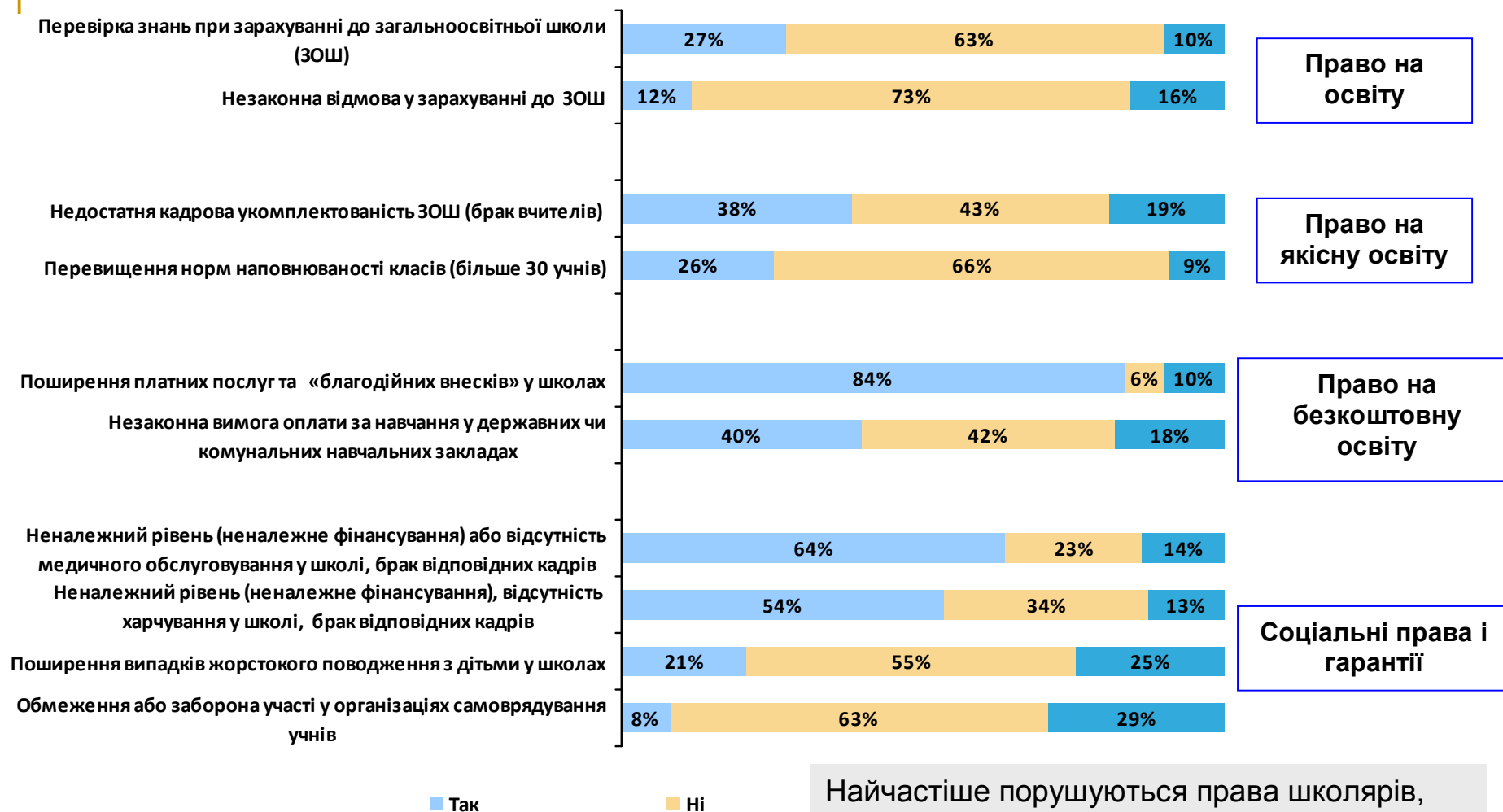
За результатами опитування представників ВНЗ найчастіше порушуються права, пов'язані із умовами праці та соціальними гарантіями

Запитання: З якими з наступних випадків порушення прав працівників ВНЗ стикались Ви у Вашому або іншому навчальному закладі? N=152

ст. 49 ЗУ «Про вищу освіту», ст. ст. 62,63 КЗпПУ, Ст.50 ЗУ «Про вищу освіту»

Досвід порушення прав учнів

Запитання: З якими з наступних випадків порушення прав учнів ЗОШ стикались Ви у Вашому або іншому навчальному закладі?

N=110

Найчастіше порушуються права школярів, пов'язані із правом на безкоштовну освіту - ст. 53 Конституції України та ст. 22 ЗУ «Про загальну середню освіту»

Досвід порушення прав студентів

Право на освіту

Право на якісну освіту

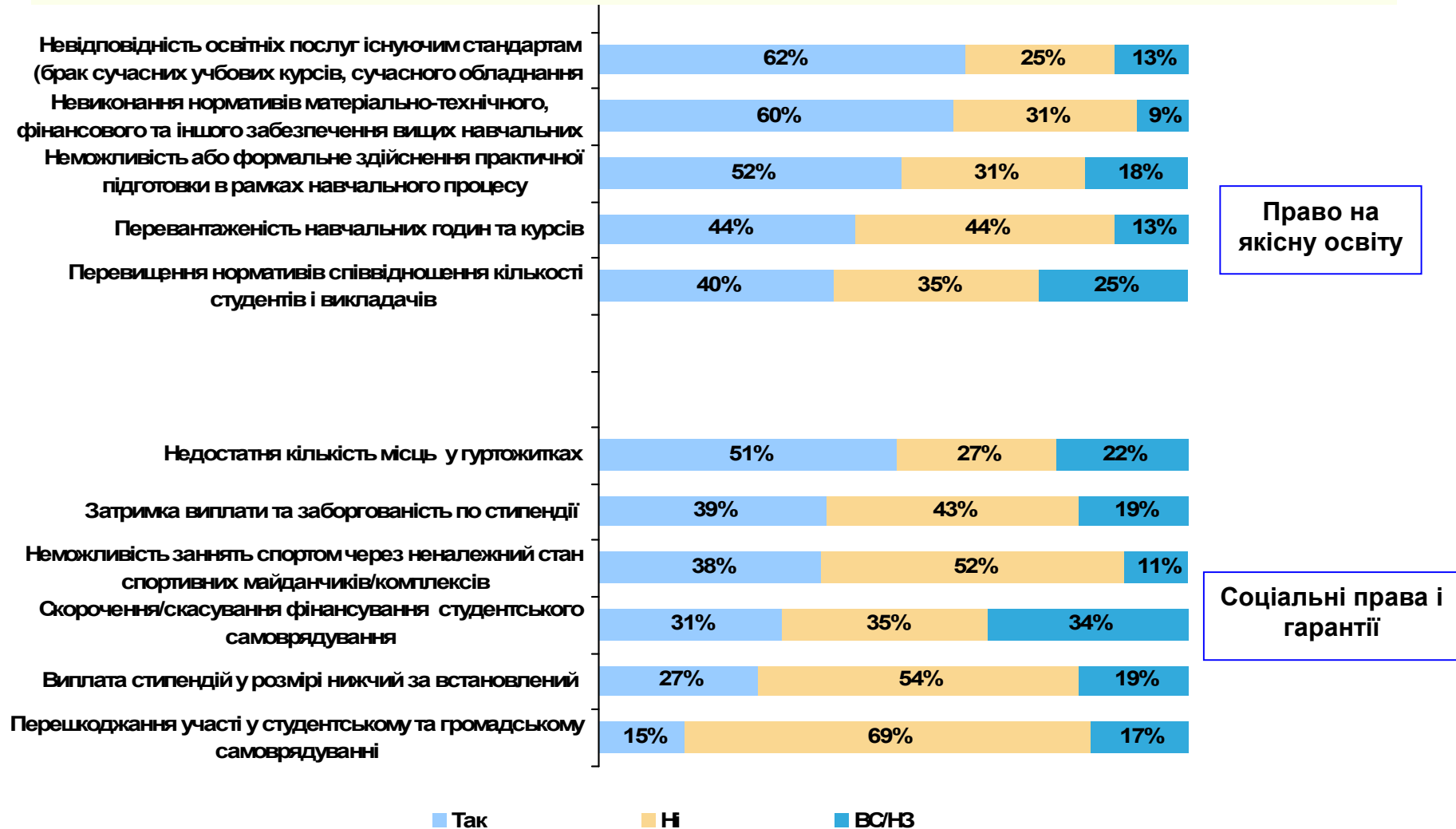
Право на безкоштовну освіту

Соціальні права і гарантії

Запитання: З якими з наступних випадків порушення прав студентів ВНЗ стикались Ви у Вашому або іншому навчальному закладі? N=103

У структурі порушень прав студентів домінують випадки порушення прав на отримання якісної освіти

У структурі порушень прав студентів домінує порушення прав на отримання якісної освіти

Суб'єкти порушення прав та ГОТОВНІСТЬ до захисту

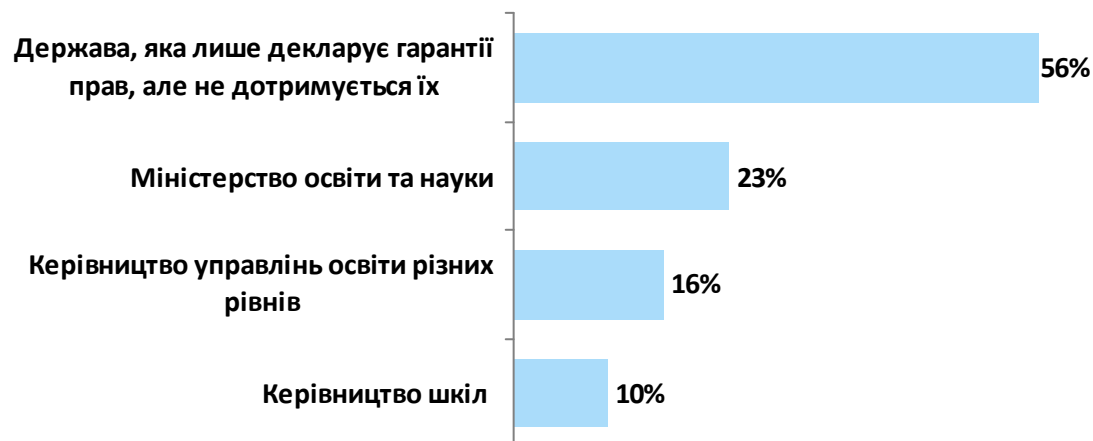
Респонденти впевнені, що головний порушник їхніх прав - держава

Працівники вузів та студенти

Запитання: Хто, на Вашу думку, перш за все порушує права працівників вузів та студентів ?
N=255

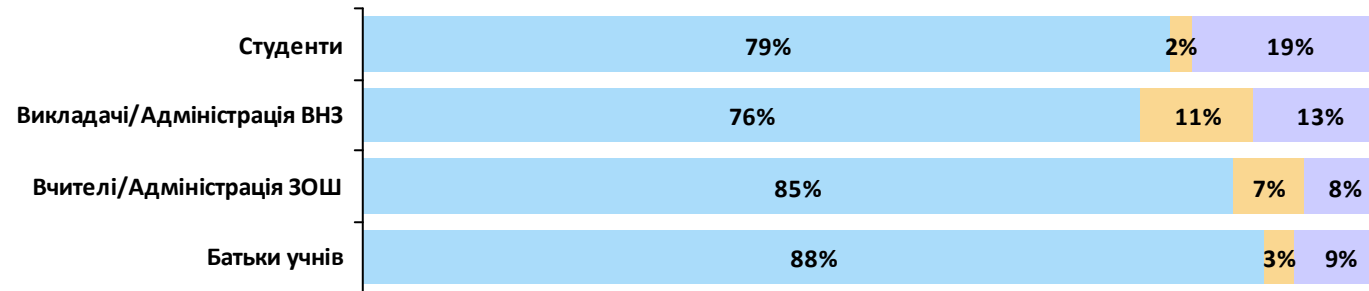
Працівники ЗОШ та батьки учнів

Запитання: Хто, на Вашу думку, перш за все порушує права працівників ЗОШ і учнів?
N=464

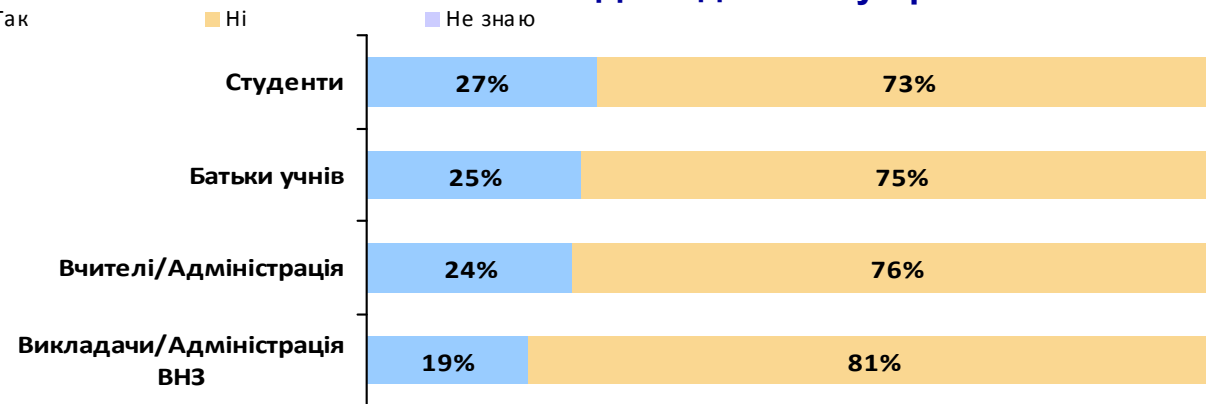
Високу готовність захищати свої права демонструють всі учасники опитування, але найбільш активні у захисті своїх прав студенти та батьки учнів

Готовність захищати права

Досвід захисту прав

Запитання: Чи готові Ви захищати Ваші права у разі їх порушення ?
N=719

Запитання: Чи є у Вас досвід захисту своїх прав?
N=719

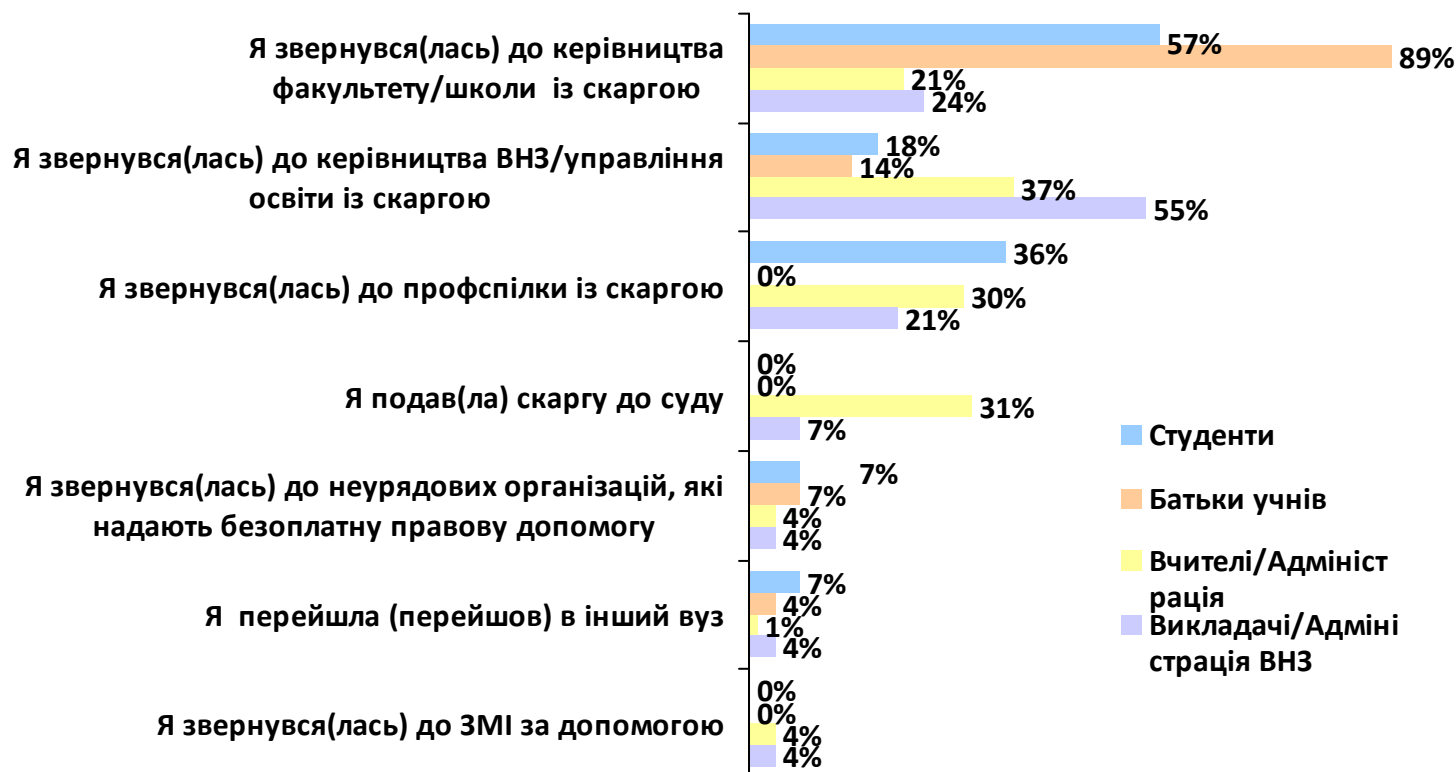
Основною причиною неготовності захищати свої права є впевненість про неможливість подолати систему

Запитання: Чому Ви не готові захищати Ваші права у разі їх порушення ?
N=125

- Неможливість протистояти системі як основна причина неготовності до захисту власних прав домінує серед представників ВНЗ (47% тих, хто не готовий захищати власні права)
- Побоювання репресивних заходів стають основною причиною, чому батьки учнів не готові активно захищати права своїх дітей (54%).

Порушені права відновлюються локально, до суду із захистом прав найчастіше звертаються вчителі, до профспілки – студенти і вчителі

Запитання: В який спосіб Ви захищали Ваші права ?

N=169

Батьки учнів (89% опитаних) та студенти (57%) переважно вирішували проблеми локально

Представники ВНЗ звертались до керівництва більш високого рівня – ВНЗ або управління освітою – 55%.

Висновки

- Держава декларує права, але не виконує свої зобов'язання і порушує права всіх учасників освітнього процесу
- Батьки учнів та студенти недостатньо поінформовані про свої права
- Безкоштовність освіти у загальноосвітніх школах є абсолютно незабезпеченим правом
- Недофінансована освіта у вузах і школах не може бути якісною
- Високу готовність відстоювати свої права демонструють всі учасники освітнього процесу; на практиці найбільш активні батьки учнів, студенти та вчителі
- Основною причиною неготовності захищати свої права є впевненість про неможливість подолати систему
- Профспілки допомагають освітянам та студентам відстоювати свої права, неурядові організації поки що не стали активним учасником цього процесу